

Mitä tiedetään nuorten huumeiden kokeilukäytöstä?

Noora Eskelinen

Sara Kuusinen

OPINNÄYTETYÖ
Kesäkuu 2021

Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja AMK

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma

ESKELINEN, NOORA & KUUSINEN, SARA:
Mitä tiedetään nuorten huumeiden kokeilukäytöstä?

Opinnäytetyö 41 sivua, joista liitteitä 8 sivua
Kesäkuu 2021

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää ja koota yhteen tietoa nuorten huumeiden käytöstä. Työn tehtävänä oli vastata kysymykseen: Mitkä tekijät vaikuttavat nuorten huumeiden kokeiluun? Tavoitteena oli koota tietoa nuorten huumeiden kokeilukäytöstä. Tiedon koonnissa on mahdollisuus tunnistaa ennaltaehkäiseviä sekä altistavia tekijöitä nuorten huumeiden kokeiluille ja puuttua niihin.

Opinnäytetyö toteutettiin narratiivisena kirjallisuuskatsauksena. Työn aineisto haettiin Cinahl-, Psycinfo-, Medline- ja Arto -tietokannoista. Kirjallisuuskatsaukseen valikoitui kymmenen tutkimusta, joista kaksi oli suomalaisia ja loput kansainvälisiä. Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Opinnäytetyön keskeiset tulokset, mitkä vaikuttivat nuorten huumeiden kokeiluun ja käyttöön olivat vanhempien huumeiden käyttö, koulutusaste, työllisyystilanne sekä asuinalue. Nuorten suhteella vanhempiin ja vanhempien valvonnalla oli myös yhteys nuorten huumeiden käytölle. Huumeiden kokeilukäyttöön vaikutti ystäväpiirin asenteet huumeita kohtaan ja mahdollinen huumeiden käyttö ystäväpiirissä ajanviettotapana. Lukiossa tai ammattikoulussa opiskelu sekä uskonnollisuus nähtiin vaikuttavana tekijänä huumeiden kokeilukäytölle. Myös nuoren elämänhallinnalla kuten tunnetaidoilla ja säännöllisellä unirytmillä todettiin olevan vaikutusta huumeiden kokeilukäytölle.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että nuorten huumeidenkäytöstä on saatavilla paljon tietoa. Ulkomaalaisista tutkimuksista nousee esille myös paljon yhteneviä teemoja nuorten huumeiden käytöstä eri maiden välillä.

Asiasanat: nuoret, huumeet, kokeilu, käyttö

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Bachelor of Health Care
Nursing

ESKELINEN, NOORA & KUUSINEN, SARA:
Known Factors in Adolescents Drug Abuse

Bachelor's thesis 41 pages, appendices 8 pages
June 2021

The aim of this thesis was to collect information from drug abuse among adolescence. The themes of the thesis were the factors that prevent or expose adolescence to drug abuse.

This thesis was carried out as a narrative literature review. The articles were analysed with data-driven content analysis. A total of ten articles were selected and analysed. Eight of the articles were found from international databases: Cinahl, Psycinfo and Medline. Two of the articles were from the Finnish Arto database.

The findings in this thesis were factors that prevent adolescence from trying drugs. Predicting family factors were unemployment and drug abuse among parents. Living conditions can have positive or negative effects. Social factors were drug abuse among peers, studying in vocational school or in upper secondary school. Using drugs was also a coping mechanism to handle negative feelings.

Conclusion was that there are lots of studies from drug abuse among adolescence. There are also a lot of converging results between foreign studies.

Key words: adolescents, drug abuse, prevent, expose

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	KESKEISET KÄSITTEET	6
	2.1 Nuoret	6
	2.2 Huumausaineiden kokeilukäyttö.....	6
	2.3 Huumausaineet.....	7
3	TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYS	8
4	KATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN	9
	4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus.....	9
	4.2 Aineiston valinta	10
	4.3 Aineiston analyysi	12
5	TULOKSET	15
	5.1 Riskitekijöitä nuorten huumausaineiden käytölle.....	15
	5.1.1 Kannabiksen käytön yhteys muiden huumausaineiden käytölle.....	15
	5.1.2 Perheen ja ikäisten vaikutus huumausaineiden käyttöön ...	16
	5.1.3 Uskonnollisuus ja uskonnollisiin tapahtumiin osallistumisen vaikutus laittomien huumeiden käyttöön	17
	5.2 Ennaltaehkäiseviä tekijöitä nuorten huumausaineiden käytölle ...	18
	5.2.1 Perheaterioidin vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle.....	18
	5.2.2 Koulutuksellisen aseman vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle.....	19
	5.2.3 Sisäisten ja ulkoisten tekijöiden vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle.....	20
	5.2.4 Unen vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle	21
	5.2.5 Hyvän itseluottamuksen vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle.....	21
	5.2.6 Sosiaalisen hyväksynnän vaikutus nuorten huumeiden käytölle.....	22
6	POHDINTA	25
	6.1 Tulosten tarkastelu.....	25
	6.2 Eettisyys ja luotettavuus.....	28
	6.3 Opinnäyteprosessin arviointi	30
	6.4 Jatkotutkimusehdotukset.....	31
	LÄHTEET.....	32
	LIITTEET	35
	Liite 1. Valitut tutkimukset	35

1 JOHDANTO

Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet -kyselytutkimus on toistettu neljän vuoden välein vuodesta 1992. Viimeisin aineistonkeruu suoritettiin vuonna 2018. Kyselyyn vastasi 32291 suomalaista. Vastanneet olivat iältään 15–69-vuotiaita. Suomalaisten nuorten huumeiden kokeilu ja käyttö on ollut noususuhdanteinen 1990-luvulta lähtien. Kyselyssä kannabis on käytetyin ja kokeilluin huume. Kannabista oli kokeillut 6 % suomalaisista vuonna 1992. Vuonna 2018 kannabista oli kokeillut väestöstä 24 %. Kyselyssä ilmeni myös, että 42 % kyselyyn vastanneista, oli sitä mieltä, että kannabiksen käytöstä ei tulisi rangaista. (Karjalainen, Hakkarainen & Salasuo 2018.) Runsaalla päihteiden käytöllä on yhteys mielenterveysongelmiin kuten käytös-, tarkkaavaisuus-, mieliala- ja ahdistuneisuushäiriöihin. Kannabiksen käyttö lisää riskiä sairastua skitsofreniaan. (Viialainen, Marttunen, Huurre & Strandholm 2013, 111)

Sallivampi asennoituminen huumeisiin kertoo tarpeesta panostaa nuorten ennaltaehkäisevään päihdetyöhön. Kouluissa tapahtuvalla päihdevalistuksella on todettu olevan ennaltaehkäiseviä vaikutuksia nuorten päihteiden käyttöön. (Das, Salam, Arshad, Finkelstein & Bhutta 2016.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä tietoa nuorten huumeiden käytöstä ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Valitsimme aiheen, koska koimme sen mielenkiintoiseksi, tärkeäksi ja ajankohtaiseksi. Nuorten päihteiden käyttöä on tutkittu varsin laajasti erilaisilla tutkimuksilla. Opinnäytetyössämme keskitymme laittomien huumausaineiden käyttöön.

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Opinnäytetyön työelämäyhteytenä toimii Tampereen ammattikorkeakoulu. Toiveena oli tuottaa materiaalia opetuksen tueksi.

2 KESKEISET KÄSITTEET

2.1 Nuoret

Nuorisolain artiklan 1285/2016 mukaan nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita. Tässä opinnäytetyössä nuoret määritellään alle 29-vuotiaiksi.

Nuoruus kuuluu jokaisen ihmisen elämänvaiheeseen, johon yhteiskunnassamme määräytyy usein myös koululaisen ja opiskelijan rooli. Nuoruutta on vaikea määritellä, sillä murrosiän fysiologiset muutokset saattavat puhjeta yksilöillä eri ikäisinä sekä nuorilla saattaa olla eroavaisuuksia myös henkisessä kypsytydessä verrattuna ikätovereihin. (Kautonen 2003.)

2.2 Huumausaineiden kokeilukäyttö

Erilaiset kokeilut ja irtiotot kuuluvat nuoruuteen ja ovat osa nuoruuteen kuuluvaa itsenäistymistä. Näihin voi liittyä myös huumeiden kokeilu. Vuosina 2017 ja 2019 on Suomessa järjestetty Kouluterveyskysely, jossa selvitettiin perusopetuksen 8. ja 9.-luokkalaisten, lukiolaisten ja ammatillisten oppilaitosten oppilaiden huumausaineiden käyttöä. Laittomiksi huumausaineiksi lueteltiin kannabis, hasis, ekstaasi, Subutex, heroïini, kokaiini, amfetamiini, LSD, gamma tai muu vastaava huume. Perusopetuksen 8. ja 9.-luokkalaisista vuonna 2017 laittomia huumeita oli kokeillut ainakin kerran 70 763 nuorta, (tämä oli 7.9 % vastanneista). Samana vuonna lukiolaisista 33 941 oppilasta (11,5 % vastaajista) kertoi kokeilleensa laittomia huumeita ainakin kerran ja ammattioppilaitosten oppilaista 25 581 (18.6 % vastaajista) kertoi kokeilleensa laittomia huumeita. Vuonna 2019 samaan kysymykseen myöntävästi vastanneita oli 8. ja 9.-luokkalaisista 84 942 (10,6 % vastaajista), lukiolaisista 44 043 (vastaajista 14 %) ja ammattioppilaitosten opiskelijoista 22 682 (20.9 % vastaajista). Kouluterveyskyselyitä on järjestetty Suomessa säännöllisin väliajoin vuodesta 1996 alkaen. (Ikonen, Ståhl, Kivimäki, Luopa, Matikka, & Helakorpi 2019.)

Eurooppalainen koululaistutkimus nuorten päihteiden käytöstä (ESPAD, European School Survey Project on Alcohol and Other Drug) on tehty vuodesta 1995 alkaen neljän vuoden välein 23–36 Euroopan maassa. Vuonna 2019 tutkimukseen osallistui 99647 oppilasta 35 maasta. Kyselytutkimuksen kohderyhmänä olivat 15–16-vuotiaat nuoret. Tutkimukseen vastanneista nuorista 32 % kertoi kannabiksen olevan helpoiten saatavilla oleva laiton huume. Vastanneista 2.4 % kertoi myös käyttäneensä kannabista ensimmäisen kerran 13-vuotiaana tai alle. Kouluterveyskyselyissä sekä ESPAD koululaistutkimuksessa kannabis oli usein ensimmäinen laiton huume, mitä nuoret kokeilevat niin Suomessa, kuin muuallakin Euroopassa. (Huhtanen, P. Miekkala, M. Raitasalo, K-M 2015.) Tässä opinnäytetyössä kokeilukäyttö mielletään laittomien huumeiden käyttämiseksi muutaman kerran. Mielenkiintomme on tekijöissä, jotka lisäävät tai vähentävät riskiä nuorten huumeiden kokeiluille.

2.3 Huumausaineet

Huumausaineiksi lasketaan aineet ja valmisteet, jotka luetellaan asetuksessa huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista (543/2008). Suomessa yleisimmin käytetyt laittomat huumeet ovat kannabistuotteet, heroiini ja muut opiaatit, kokaiini, amfetamiini, metamfetamiini ja muut psykostimulantit, hallusinogeenit, erilaiset synteettiset päihteet sekä erilaiset hengitettävät tai impattavat inhalantit. (Huttunen 2018.) Kannabiksen käyttö saattaa aiheuttaa äkillisen sekavuustilan, psykoottisen häiriön tai paniikkireaktion. Krooniset psyykkiset vaikutukset ovat heikentynyt oppimiskyky, persoonallisuuden muutos sekä skitsofrenia. Amfetamiini, kokaiini ja muut stimulantit voivat aiheuttaa pitkäaikaisessa käytössä suurilla annoksilla psykoosia ja deliriumia eli sekavuustilaa. Opioidien sekakäytön riskinä on akuutti myrkytys, jonka pääoireena on hengityslama sekä verenpaineen lasku. Jokainen huume lisää riskiä somaattisille komplikaatioille. (Huumeongelman hoito. Käypä hoito -suositus 2018.)

3 TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYS

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla selvittää nuorten huumausaineiden kokeilukäyttöä ja tähän vaikuttavia tekijöitä.

Opinnäytetyön tehtävänä on vastata seuraavaan kysymykseen:

1. Mitkä tekijät vaikuttavat nuorten huumeiden kokeiluun?

Opinnäytetyön tavoitteena on kuvailla nuorten laittomien huumausaineiden kokeilukäyttöön liittyvää tietoa. Tietoa voidaan hyödyntää ennaltaehkäisevässä päihdetyössä.

4 KATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on vakiinnuttanut asemaansa tutkimusmenetelmänä hoitotieteessä. Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta voi hyödyntää tutkimuksen osana, kuin myös itsenäisenä tutkimusmenetelmänä. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kuvata valittua ilmiötä rajatusti, jäsennetysti ja perustellusti valitun tieteellisen kirjallisuuden avulla. (Kangasniemi, ym. 2013, 291–301.)

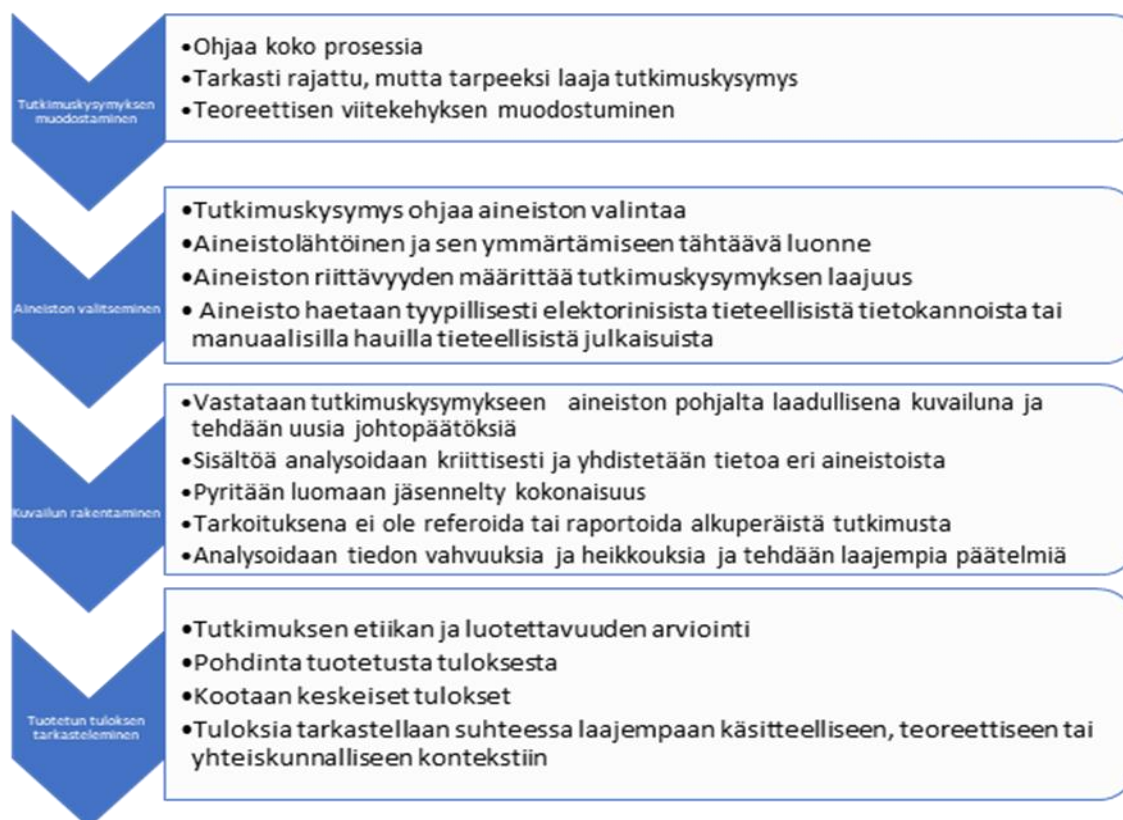
Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen käsittelyosan rakentaminen on menetelmän tärkein osuus, jonka tavoitteena on esitettyyn tutkimuskysymykseen vastaaminen harkitun aineiston tuottamana laadullisena kuvailuna ja uusien johtopäätösten tekemisenä. Siinä yhdistetään ja analysoidaan sisältöä kriittisesti sekä syntetisoidaan tietoa eri tutkimuksista. Aiemman tutkimuksen tarkastelu voi johtaa uuden tulkinnan syntyymiseen tarkoittamatta kuitenkaan alkuperäisen tiedon muuttamista, vaan uuden tulkinnan syntyymistä siten, että se yhdistetään muuhun tutkimuskysymyksen kannalta olennaiseen tietoon. (Kangasniemi, ym. 2013, 291–301.)

Valitusta aineistosta pyritään luomaan jäsentynyt kokonaisuus. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen analyysi ei siis referoi, tiivistä, siteeraa tai raportoi alkuperäisaineistoa. Aineiston esittelemisen sijaan tavoitteena on luoda aineiston sisäistä vertailua, olemassa olevan tiedon vahvuuksien ja heikkouksien analysointia ja laajempien päätelmien tekemistä aineistosta. (Kangasniemi, ym. 2013, 291–301.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen prosessin pystyy jakamaan neljään osaan. Ensimmäisenä muodostetaan tutkimuskysymys. Toisena kerätään aineistoa ja aletaan läpikäymään aineistoa. Kolmantena vaiheena on kuvailun rakentaminen, joka käynnistyy samaan aikaan aineiston valinnan kanssa. Viimeisenä vaiheena pidetään tulosten tarkastelua, jossa kootaan yhteen keskeisimmät asiat.

(Kangasniemi, ym. 2013.) Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) on kuvailtu kirjallisuuskatsauksen prosessi.

TAULUKKO 1 Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen prosessi. (Kangasniemi, ym. 2013.)

4.2 Aineiston valinta

Aineiston hakuun käytettiin suomalaisia ja kansainvälisiä tieteellisiä tietokantoja. Usean tietokannan ja tarkoin valittujen hakusanojen avulla tarkoituksena oli löytää 10–15 tieteellistä lähdettä. Olemme koonneet alla olevaan taulukkoon (taulukko 2) sisäänotto – ja poissulkukriteerit. Hakusanojen muotoiluun käytimme FinMesh, MeSH ja YSA tietokantoja. Hakutietokannoiksi valikoitui Cinahl, Medline, PsychINFO ja ARTO. Englanninkielisiksi hakusanoiksi muodostui “adolescent, youth, substance abuse, illicit drug, recreational drug, experiment”. Suomenkielisinä hakusanoina käytimme ”nuori, päihteet ja kokeilukäyttö”. Hakulauseissa käytimme apuna AND, OR ja NOT yhdistelmiä.

TAULUKKO 2 Hakusanat ja tulokset

Tietokanta	Hakusanat	Hakukriteerillä löytyi	Otsikon perusteella valitut	Abstractin perusteella valitut	Katsauksen valitut
Medline	(adolesc* OR youth* OR teenager*) AND (illicit drug or substance abuse) AND reasons NOT (street OR homeless*)	87	9	6	3
Cinahl	(adolesc* OR youth* OR teenager*) AND (recreation* drug* OR experim* drug*)	84	23	10	5
PsycInfo	Adolesc* OR youth* AND drugs	453 (rajattu vuosiin 2015–2020)	17	0	0
Arto	nuoret AND huumeet	10	5	2	2

Kirjallisuuskatsauksen aineisto koostuu 10 artikkelista. Tutkimuksissa tutkittiin nuorten huumeiden kokeilua tai käyttöä. Tutkimukset olivat tehty kyselylomakkeiden tai haastatteluiden avulla. Kyselylomakkeissa oli suljettuja sekä avoimia kysymyksiä. Tutkimuksissa mukana oli sekä määrällisiä, että laadullisia tutkimuksia. Otskoot olivat 40–99190 riippuen tutkimuksesta. Tutkimuksissa vastanneiden ikähaitari sijoittui 13–21 ikävuosien väliin.

Kirjallisuuskatsauksen sisäänottokriteerinä oli tieteelliset tutkimukset, jotka vastasivat tutkimuskysymykseemme. Tutkimusten julkaisuvuosi on rajattu välille 2011–2021. Muita sisäänottokriteereitä oli tutkimuskysymyksen- ja asetelman selkeä kuvaus, tuloksien kuvaus sekä niiden tarkastelu myös puutteiden näkökulmasta, luotettavuuden ja eettisyyden pohdinta, julkaisukieli englanti tai suomi, tutkittavat olivat alle 29-vuotiaita ja koko tekstin tuli olla saatavilla ilmaiseksi verkossa.

Poissulkukriteereidemme avulla rajasimme pois opinnäytetyöt ja yli 10 vuotta vanhat artikkelit. Opinnäytetyöstä jätettiin pois tutkimukset, joiden tutkimuskysymys, asetelma, tulokset tai johtopäätökset olivat epäselvät tai puutteelliset. Ulkopuolelle rajattiin tutkimukset, joissa luotettavuutta tai eettisyyttä ei ollut pohdittu. Tutkimukset, joiden kielenä oli jokin muu kuin englanti tai suomi rajattiin pois. Työhön ei otettu mukaan tutkimuksia, joissa tekstiä ei ollut saatavilla internetistä tai tutkittavat olivat 29-vuotiaita tai sen yli. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit on koottu oheiseen taulukkoon (TAULUKKO 3).

TAULUKKO 3 Sisäänotto – ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Tieteellinen julkaisu	Ei opinnäytetöitä
Julkaistu 2011–2021	Yli 10 vuotta vanhat tutkimukset
Tutkimuskysymys kuvattu selkeästi	Tutkimuskysymys epäselvä
Tutkimusasetelma kuvattu	Tutkimusasetelmaa ei kuvattu
Tulokset kuvattu	Tuloksia ei kuvattu
Luotettavuutta ja eettisyyttä pohdittu	Luotettavuutta ja eettisyyttä ei pohdittu
Tuloksia tarkasteltu myös puutteiden näkökulmasta	Tuloksia ei tarkasteltu puutteiden näkökulmasta
Johtopäätöksistä keskusteltu	Johtopäätöksistä ei keskusteltu
Julkaistu suomen tai englannin kielellä	Julkaistu muulla kielellä
Koko teksti saatavilla verkossa	Koko teksti ei saatavilla
Vastasi tutkimuskysymykseen	Ei vastannut tutkimuskysymykseen
Tutkittavat alle 29-vuotiaita	Tutkittavat 29-vuotiaita tai yli

4.3 Aineiston analyysi

Tämän kirjallisuuskatsauksen aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi voidaan jakaa kolmivaiheiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa aineistoa pelkistetään. Alla olevassa taulukossa (taulukko 4) sisällönanalyysi on kuvattu auki. Työssämme jaottelimme aineiston perusteella esiin nousseita asioita: huumeiden kokeilun riskiä lisääviin tai ennaltaehkäiseviin tekijöihin. Huomasimme, että usein vastaukset olivat toistensa vastakohtia. Taulukossa nämä on jaoteltu alaluokkiin. Toisessa vaiheessa analysoinnissa ryhmitellään eli klusteroidaan. Työssämme ryhmittelimme saman aihepiirin tekijöitä yhteen, mitkä koimme liittyvän toisiinsa.

Nämä on taulukossa kuvattu yläluokiksi, jotka muodostavat huumeiden kokeilukäytön aloittamiseen vaikuttavat tekijät. Aineiston analysointi antoi tietoa nuorten huumeiden kokeilukäytöstä ja siihen vaikuttavista tekijöistä. (Tuomi, Sarajärvi 2009.)

TAULUKKO 4 Aineistolähtöisen sisällönanalyysi taulukko

Alaluokka	Yläluokka	Huumeiden kokeilukäytön aloittamiseen vaikuttavat tekijät
Vanhempien päihteiden riskikäyttö Vanhempien matala koulutus ja työttömyys Huono suhde vanhempiin Perheaterioidinnin puuttuminen Vanhempien päihteiden kohtuukäyttö, päihteettömyys Vanhempien korkea koulutus ja työllisyys Hyvä suhde vanhempiin Säännöllinen perheateriointi	Perheen vaikutus	
Ystäväpiirin päihteiden käyttö Humalajuominen ja tupakointi Kannabiksen käyttö Ammattikoulussa opiskelu Ystäväpiirin päihteettömyys Nuoren päihteettömyys Lukiossa opiskelu Uskonnollisuus	Sosiaaliset suhteet	
Huonot tunnetaidot Kokeilunhalu ja tylsyys Riittämätön unensaanti ja huono unenlaatu Hyvät tunnetaidot Riittävä unensaanti	Elämänhallinta	

5 TULOKSET

5.1 Riskitekijöitä nuorten huumausaineiden käytölle

5.1.1 Kannabiksen käytön yhteys muiden huumausaineiden käytölle

Palamar, Griffin-Tomas ja Kamboukos 2015 tutkimuksen aineistona käytettiin Monitoring the Future (MTF) kyselylomakkeiden vastauksia. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kuinka kannabiksen käyttö vaikuttaa muiden laittomien huumeiden käyttöön Yhdysvalloissa lukiolaisten keskuudessa. Tutkimuksessa selvitettiin syitä kannabiksen ja laittomien huumeiden käytölle. Tutkimuksessa pääasiassa keskityttiin opiskelijoihin, joilla oli kannabiksen käyttöä viimeisen vuoden aikana.

Vuotuinen MTF-kysely pidettiin 130 koulussa. Koulut olivat julkisia tai yksityisiä ja sijoittuivat 48 osavaltioon. Tutkimuksen otantaan valittiin nuoret, jotka olivat käyttäneet kannabista viimeisen 12 kuukauden aikana. Osallistujia oli yhteensä 6481. Opiskelijoilta kysyttiin kannabiksen, runsaan alkoholin ja muiden laittomien huumeiden käytön tiheydestä viimeisen 12 kuukauden aikana. Tutkimuksessa laittomista huumeista otettiin mukaan kokaiini, crack, heroini ja LSD. Reseptilääkkeistä tutkimuksessa mukana olivat stimulantit (amfetamiini) ja rauhoittavat aineet (bentsodiatsepaami).

Tutkimuksessa selvisi, että kannabiksen käytöllä pyrittiin: hyvänolon tunteeseen 72 % vastanneista, hauskanpitoon ystävien kanssa 66.6 % vastanneista, tyydyttämään kokeilunhalua 64.3 % vastanneista, sietämään tylsistymistä 31.3 % vastanneista sekä 19.8 % vastanneista kertoi käyttävänsä kannabista hallusinogeenien tapaan mieltä avartavana. Näiden syiden havaittiin lisäävän riskiä myös muiden huumeiden, kuin kannabiksen kokeiluun. Kannabiksen käyttö tylsistymiseen oli yhteydessä myös heroinin käyttöön. Suurin syy kannabiksen käytölle oli selvästi hyvänolon tunteen tavoittelu. Kannabista käytettiin lievittämään negatiivisia tunnetiloja kuten stressiä, vihaa, jännitystä sekä turhautumista. Kannabista käyttävistä opiskelijoista 35 % ilmoitti käyttävän myös

jotakin muuta huumetta. Huomionarvoista tutkimuksessa oli se, että vastaajista 11 % kertoi käyttävänsä kannabista lisätäkseen toisen huumeen vaikutusta. Ja 6 % vastaajista kertoi käyttävänsä kannabista vähentääkseen tai lievittääkseen toisen huumeen vaikutuksia.

Kannabiksen käyttäjät saattavat olla alttiimpia muiden huumeiden käytölle. Vastanneilla, jotka olivat käyttäneet kannabista ainoastaan kokeilumielessä, ei havaittu olevan suurempaa riskiä muiden huumeiden käyttöön. Kannabiksen käyttöön liittyvät syyt voivat vaikuttaa myös muiden huumeiden käyttöön. (Palamar, Griffin-Tomas & Kamboukos 2015.)

5.1.2 Perheen ja ikäisten vaikutus huumaussaineiden käyttöön

Zapolski, Clifton, Banks, Hershberger ja Aalsma 2019 tutkimuksessa keskityttiin nuoriin, jotka ovat joutuneet tekemisiin nuoriso-oikeuden kanssa. Tutkimuksessa tarkasteltiin lähipiirin eli perheen ja ystävien suhtautumista huumeiden ja alkoholin käyttöön, sekä näiden asenteiden vaikutusta nuoriin. Tutkimus tehtiin Yhdysvalloissa. Aineisto sisälsi 226 nuoriso-oikeuden kanssa tekemisissä olevaa nuorta, jotka nuoriso-oikeuden tuomioistuin lähetti psykologiseen arviointiin. Osallistuminen tutkimukseen oli vapaaehtoista. Osallistujista oli miehiä 81,9 %. Jokainen osallistuja ilmoitti itse iän, sukupuolen ja rodun. Tutkimuksessa huomattiin perheen ja ystävien huume- ja alkoholimyönteisyydellä olevan suuri riski lisätä nuorten huumeiden ja alkoholin käyttöä. Tutkimuksessa pohdittiinkin, että nuoriso-oikeuden huumeidenvastaisessa työssä keskitytään nuorten huumevalistukseen. Interventiota eli väliintuloa huumeiden käyttöön pidettiin tehokkaampana tutkijoiden mukaan, mikäli huumeiden vastaiseen työhön pystyttäisiin yhdistämään nuoren perhe sekä ystävät. Ottamalla huomioon sosiaaliset suhteet nuoren näkökantaa sekä suhtautumista huumeisiin olisi tehokkaampi muovata. Kuitenkin vain harva nuoriso-oikeuden kuntoutusohjelma tarjoaa yksilöllistä kuntoutusta huumeita sekä muita päihteitä vastaan ja tekemään yhteistyötä nuoren perheen, koulun ja ystäväpiirin kanssa. (Zapolski, Clifton, Banks, Hershberger & Aalsma 2019.)

Gattamorta, McCabe, Mena ja Santisteban vuonna 2017 tehdyn tutkimuksen tarkoitus oli saada tietoa nuorten päihteiden käytöstä. Tutkimus painottui

mielenterveyshäiriöistä kärsiviin nuoriin, vanhempien ja nuorten välisiin suhteisiin, kulttuurilliseen sopeutumiseen sekä nuorten omiin näkemyksiin alkoholin ja huumeiden käytön syiksi. Tutkimuksen mukaan huumeiden käytön syiden tiedostamisella ja riskitekijöiden havainnoinnilla pystytään paremmin ennakkoimaan ja puuttumaan nuorten huumeiden käyttöön.

Tutkimus tehtiin 156 ensimmäisen ja toisen polven latinalaisamerikkaisille nuorille sekä heidän vanhemmilleen. Tutkimukseen osallistui 102 miestä ja 54 naista. Osallistujat olivat iältään 14–17-vuotta. Koehenkilöt olivat Juvenile addictions receiving facility (JARF) hoidossa. Nuorista 81 % ilmoitti kannabiksen ja alkoholin käytöstä. Vastanneista 67 % ilmoitti käyttäneensä viimeisten kolmen kuukauden aikana alkoholia tai kannabista. Vastanneista 46 % ilmoitti käyttäneensä myös kokaiinia. Tutkimuksessa selvisi, että kulttuurillinen sopeutuminen valtaväestöön ehkäisee huumeiden käyttöä. Tutkimuksessa ei havaittu merkittävää yhteyttä huumeiden käytöllä sekä pelkillä mielenterveyshäiriöillä kuten ADHD:lla, ahdistuneisuushäiriöllä tai masennuksella. Tutkimuksessa huomattiin yhteys huumeiden käytöllä ja vanhempien välisellä suhteella, eritoten äidin ja nuoren suhteella. Tutkijat pohtivat voiko tulokseen vaikuttaa se, että luottavat ja lämpimät välit äiteihin madaltavan kynnystä nuorten kertoa vanhemmille huumeiden käytöstään. Tällöin nuoren huumeiden käyttö on vanhempien tiedossa ja huumeiden käyttöön puuttuminen on mahdollista. Tätä puoltaa se, että kaikki tutkimukseen vastanneet olivat nuorille huumeidenkäyttäjille suunnatussa hoidossa (JARF). (Gattamorta, McCabe, Mena & Santisteban 2017.)

5.1.3 Uskonnollisuus ja uskonnollisiin tapahtumiin osallistumisen vaikutus laittomien huumeiden käyttöön

Hong, Dong, Russ, Johns, ja Voisin 2019 tutkimukseen osallistui 638 matalapalkkaista 12–22-vuotiasta afrikkalais-amerikkalaista nuorta (keski-ikä 15,8 vuotta, joista 54 % naisia ja 46 % miehiä). Kysely suoritettiin valvotusti kouluissa, kirkkojen ja yhteisökeskusten tiloissa, jossa kyselylomakkeet täytettiin.

Tutkimuksessa haluttiin selvittää kuinka uskontoon kuuluminen ja uskonnollisiin palveluihin tai tapahtumiin osallistuminen vaikuttaa nuorten laittomien huumeiden käyttöön. Tutkimuksessa huomattiin, että nuoret, jotka ovat joutuneet ikäistensä kiusaamaksi, oli suurempi riski käyttää laittomia huumeita. Psykososiaaliset teoriat mieltävät kiusaamisen kokemuksen aiheuttavan kiusatuksi tulleelle nuorelle alttiuden masennukselle, huonolle itsetunnolle tai ahdistukselle. Nämä puolestaan voivat altistaa nuoren huumeiden käytölle, mikäli nuorella ei ole parempia selviytymiskeinoja tai puolustusmekanismeja käsitellä traumaattisia kokemuksia. Kiusatuksi tulleet nuoret, jotka ilmoittivat kuuluvansa johonkin uskontoon ja osallistuivat uskonnollisiin tapahtumiin, oli pienempi riski käyttää huumeita kuin kiusatuksi tulleet nuoret, joilla ei ollut uskonnollisia siteitä. Tutkimuksessa tultiin siihen tulokseen, että kiusatuksi tulleet mahdollisesti saivat sosiaalista tukea ja hyväksyntää uskonnollisissa tapahtumissa, mikä auttoi heitä paremmin selviytymään negatiivisista kokemuksistaan sekä käsittelemään traumojaan. Uskonnollisissa tapahtumissa huumeiden käyttöä ei myöskään sosiaalisesti hyväksytty. Tapahtumat ovat aikuisten valvonnan alaisina, mikä omalta osaltaan myös vähentää huumeiden käyttöä sekä epäasiallista käytöstä toisia kohtaan. (Hong, Dong, Russ, Johns, & Voisin 2019.)

5.2 Ennaltaehkäiseviä tekijöitä nuorten huumausaineiden käytölle

5.2.1 Perheaterioidinnin vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle

Perheaterioidinnin on todettu useassa kansainvälisessä tutkimuksessa vähentävän riskiä nuorten päihteidenkäytölle. Suomessa osana Kouluterveyskyselyä tehdyssä tutkimuksessa Mure, Konu, Kivimäki, Koivisto ja Joronen 2014, tulokset ovat samansuuntaisia. Kyselyyn vastasivat peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat (n=99190). Aineisto kerättiin vuosilta 2010 ja 2011. Kysely toteutettiin nimettömänä kyselynä luokissa opettajan ohjauksessa.

Tutkimuksessa otettiin huomioon taustamuuttujat, perheateriointi ja päihteiden käyttö. Taustamuuttujina tässä tutkimuksessa käytettiin nuoren sukupuolta,

luokka-astetta, perherakennetta, äidin ja isän koulutusta sekä vähintään toisen vanhemman työttömyyttä kuluvan vuoden aikana.

Perheaterioinnista nuorilta kysyttiin perheateriointia parhaiten kuvaavaa vaihtoehtoa. Aineistoon tulokset luokiteltiin ”ei syö perheateriaa” ja ”syö perheaterian”. Päihteiden käytöstä selvitettiin nuorten tupakointia, nuuskaamista, alkoholinkäyttöä, humalahakuista juomista ja laittomien huumeiden kokeilua.

Tutkimuksessa selvisi, että perheaterioinnin puuttuminen nosti tupakoinnin ja nuuskaamisen, viikoittaisen alkoholin käytön, kuukausittaisen humalahakuisen juomisen ja laittomien huumeiden kokeilun riskiä lähes kaksinkertaiseksi niin pojilla kuin tytöillä. Tässä tutkimuksessa vanhempien matala koulutus näkyi perheaterian syömättä jättämiseen. Työttömien vanhempien nuoret söivät harvemmin yhdessä verrattuna täystyöllistettyihin. Osasyynä pidettiin työttömien vanhempien toimeentulo-ongelmia. Perheateriointi lisäsi vanhempien valvontaa ja oli keino saada nuori ateriat-aikaan kotiin. Perheaterioinnin puuttuminen saattoi merkitä enemmän vapaa-aikaa kodin ulkopuolella. Nuoret käyttivät päihteitä yleisesti kodin ulkopuolella ystävien kanssa. (Mure, Konu, Kivimäki, Koivisto & Joronen 2014.)

5.2.2 Koulutuksellisen aseman vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle

Ruokolaisen ja Mäen 2015 tutkimuksessa selvitettiin lukiolaisten ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien nuorten tupakoinnin, alkoholinkäytön ja huumeiden kokeilun eroja. Tutkimuksessa haluttiin myös selvittää mitkä tekijät selittävät tupakoinnin, humalajuomisen ja huumeiden kokeilun eroja. Aineistona käytettiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen keräämää Kouluterveyskyselyä vuosilta 2010–2011.

Kyselyssä kartoitettiin nuorten päihteiden (tupakka, alkoholi, huumeet) käyttöä ja perheeseen liittyviä tekijöitä (perherakenne, vanhempien päihteiden käyttö ja vanhempien koulutus). Lisäksi aineisto oli jaoteltu erikseen ammatillisissa oppilaitoksissa ja lukiossa opiskeleviin. (Mäki & Ruokolainen 2015.)

Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevan riski huumeiden kokeilemiseen oli noin 50 % suurempi kuin lukiolaisten. Säännöllinen tupakointi ja humalahakuinen alkoholin käyttö oli selvästi suurempaa ammattiin opiskelevilla. Tutkimuksessa nousi eteen se, että vanhempien korkea koulutustaso nosti nuorten huumeiden kokeilun riskiä. Tätä selitettiin sillä, että korkea koulutus nostaa tulotaso, joka voi näkyä nuoren suuremmassa rahamäärässä. Toisaalta vanhempien korkea koulutus laskee nuorten päivittäisen tupakoinnin ja humalahakuisen juomisen riskiä. Raittius ja tupakoimattomuus laskee olennaisesti riskiä huumeiden käytölle. Alkoholin lisääntyneellä käytöllä sekä humalajuomisella nähtiin olevan vahva yhteys huumeiden käyttöön. Vanhempien tupakoinnilla ei nähty olevan yhteyttä nuorten huumeiden kokeiluun. Vanhempien työttömyys sen sijaan nosti riskiä huumeiden käytölle. (Mäki & Ruokolainen 2015.)

5.2.3 Sisäisten ja ulkoisten tekijöiden vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle

Loffredo, Boulos, Saleh, Jillson, Garas, Loza, Samuel, Shaker, Ostrowski ja Amr 2015 tehdyssä tutkimuksessa haluttiin selvittää egyptiläisten nuorten päihteiden käyttöön liittyviä nykyisiä malleja sekä potentiaalisia keinoja ennaltaehkäisyyn. Tutkimus tehtiin Egyptin isoissa kaupungeissa Kairossa sekä Alexandriassa. Kyselyyn vastasi 21 miestä ja 19 naista, iältään 12–18-vuotiaita. Vastanneista koostui 8 ryhmää. Vastanneet valikoituivat kyselyyn Caritas-Egypt-järjestön kautta, mikä pyrki ennaltaehkäisemään nuorten päihteiden käyttöä.

Osallistujat vastasivat kahdeksaan avoimeen kysymykseen. Kyselyssä ilmeni, että egyptiläisillä nuorilla oli mahdollisuus saada päihteitä sekä käyttää niitä. Tutkimuksessa tutkittuja päihteitä olivat nikotiinituotteet, alkoholi, laittomat huumeet, liuottimien haistelu sekä reseptilääkkeet.

Tupakointi ja hasiksen käyttö olivat yleisintä. Reseptilääkkeistä yleisin oli Tramadol. Päihteiden aloitukseen sekä käyttöön vaikutti eniten ryhmäpaine, epäsuotuisat tapahtumat elämässä sekä päihdeongelma perheessä. Nuoret mainitsivat päihteiden käytöltä suojaavina tekijöinä vahvan vanhemmuuden,

uskonnon, päihteettömät ystävät sekä hyvän asuinalueen. Ennaltaehkäiseviä tekijöitä pystyttiin tutkimuksen mukaan jakaa sisäisiin tai ulkoisiin tekijöihin. Nuoret toivat esille sisäisiksi tekijöiksi henkilöstä itsestään peräisin olevat asiat. Sisäisiksi tekijöiksi mainittiin terveys, itsekontrolli sekä itsetunto. Ulkoisiksi tekijöiksi mainittiin perheen vaikutus, ystävien vaikutus, uskonnon vaikutus sekä ennaltaehkäisevä mainonta, kuten varoitustarrat. (Loffredo, Boulos, Saleh, Jillson, Garas, Loza, Samuel, Shaker, Ostrowski & Amr 2015.)

5.2.4 Unen vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle

Hasler, Franzen, Zambotti, Prouty, Brown ja Co. 2018 tehdyssä tutkimuksessa haluttiin selvittää lisääkö iltavireys tai myöhäisempi unirytmäisyys nuorten riskiä alkoholin tai kannabiksen käytölle. Tutkimukseen osallistui 831 henkilöä. Ikähaarukka vastanneissa oli 12.0–21.9 vuotta. Tutkimuksessa käytettiin hyväksi National Consortium on Adolescent Neurodevelopment and Alcohol -tutkimusta, joka tutki alkoholin, neurobiologian ja kognitiivisen neurotieteen liittymistä toisiinsa. Tutkimus oli pitkittäistutkimus, jonka aikavälinä oli vuosi.

Tutkimuksessa selvisi, että unenlaadulla sekä yöunien pituudella arkisin ja viikonloppuisin on vaikutusta alkoholin suurkuluttamiseen sekä kannabiksen käyttämiseen. Myöhäisempi nukkumaanmeno ennakoii suurempaa alkoholin kulutusta sekä lisäsi riskiä kannabiksen käyttöön, mutta ei ennakoinut alkoholin ongelmakäyttöä vuoden seurannassa. Lyhyet yöunet arkisin lisäsivät riskiä alkoholin suurkulutukseen sekä kannabiksen käyttämiseen. Huono unenlaatu ennakoii suurempaa riskiä kannabiksen käyttöön, mutta ei alkoholin suurkuluttamiseen. Päiväväsymyksellä, heräämisajoilla, unen kestolla tai myöhemmillä nukkumaanmenoajoilla viikonloppuisin ei näyttänyt olevan merkitystä alkoholin tai kannabiksen käytön suhteen. (Hasler, Franzen, Zambotti, Prouty, Brown & Co. 2018.)

5.2.5 Hyvän itseluottamuksen vaikutus nuorten huumausaineiden käytölle

Sultan ja Meral vuonna 2018 tehtyyn tutkimukseen vastasi kaikkiaan 22 632 oppilasta. Poikittaistutkimukseen valittiin yhteensä 911 turkkilaista opiskelijaa sattumanvaraisesti kaikista opinahjoista. Eri oppilaitoksia oli 37 ja ne olivat lukioita tai ammattikouluja. Vastanneista 485 oli naisia ja 426 miehiä. Tutkimukseen osallistujien ikähaarukka oli 14–19-vuotta. Tutkimukseen vastattiin nimettömänä luokkahuoneessa. Nuoret vastasivat kysymyksiin, jotka oli jaoteltu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa kysymykset liittyivät oppilaiden omiin ominaisuuksiin. Toisessa osassa kysymykset liittyivät perheeseen, vanhempien suhtautumisesta huumausaineisiin sekä kouluun. Kolmas osio käsitteli päihteiden käyttöä.

Tutkimukseen vastanneista 38.7 % kertoi joko itse käyttävänsä tai jonkun heidän läheisen käyttävän päihteitä. Nikotiinituotteita 32.8 %, alkoholia 6.8 %, kannabista 0.7 % ja ekstaasia 0.4 %. Itsetuntoon laskevasti vaikuttavia tekijöitä olivat yli 17 vuoden ikä, nuoren sairaus, opiskelu ammattikoulussa ja vanhempien ero. Heikentävinä tekijöinä oli myös nuoren käsitys itsestään aggressiivisena, vanhempien matala koulutustaso sekä perheen sisäiset vuorovaikutusongelmat. Nuoren tyytymättömyys koulumenestykseen sekä vähäiset akateemiset saavutukset laskivat myös itsetuntoa. Vastanneista hyvän itsetunnon omaavilla nuorilla oli pienempi riski huumeiden käytölle, kun taas huonon itsetunnon omaavat nuoret olivat suuremmassa riskissä. (Sultan & Meral 2018.)

5.2.6 Sosiaalisen hyväksynnän vaikutus nuorten huumeiden käytölle

Karlsson, Ekendahl, Månsson ja Raninen 2018 tutkimuksen lähtökohtana käytettiin oletusta, että huumausaineiden käyttö on normalisoitunut Ruotsissa nuorten keskuudessa, mikä näkyy lisääntyneenä huumeiden käytön esiintyvyydellä sekä vapaamielisyydellä huumeita kohtaan. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, missä määrin edellä esitetty hypoteesi pitää paikkansa tutkimalla nuorten laittomien huumeidenkäyttäjien ominaisuuksia Ruotsissa, jossa esiintyvyys on vähäistä ja huumeepolitiikassa keskitytään nollatoleranssiin. Tutkimuksen otantaan osallistui 3374 oppilasta, joista 3000 oli käyttänyt laittomia huumeita ainakin kerran. Osallistujat olivat yhdeksännellä luokalla peruskoulussa tai yhdennellätoista luokalla toisen asteen koulutuksessa. Tavoitteena oli

selvittää huumeiden käytön yleisyys ruotsalaisten nuorten keskuudessa. Tutkimuksessa vastaajat jaoteltiin kannabiksen testajiin, kannabiksen käyttäjiin, kannabinoidien käyttäjiin sekä sekakäyttäjiin. Kannabis oli yleisemmin käytetty huume.

Vastaajista 60 % kuului kannabiksen testajiin. Vastaajat olivat käyttäneet laittomia huumeita alle 10 kertaa eikä kertaakaan menneen kuukauden aikana. Muiden laittomien huumeiden kuten: amfetamiini, kokaiini, ekstaasi tai heroiinin käyttäminen oli todella epätodennäköistä.

Kannabiksen käyttäjiä oli 17 % vastaajista. Kannabiksen käyttäjillä oli samankaltainen huumeiden käyttöprofiili kuin kannabiksen testajilla, koskien muiden laittomien huumeiden käyttöä. Erona oli kannabiksen käyttö edellisenä kuukautena ja vuotena, mikä oli tällä ryhmällä kaikista yleisintä.

Kannabinoidien käyttäjiin lukeutui 15 % vastaajista. Kannabinoidien käyttäjät käyttivät niin luonnollista kannabista kuin myös synteettistä. Tähän ryhmään kuuluvat olivat 10 kertaa todennäköisemmin käyttäneet laittomia huumeita verrattuna edeltäviin ryhmiin. Muiden huumeiden, kuin kannabiksen käyttö tässä ryhmässä oli vähäistä.

Sekakäyttäjät olivat pienin ryhmä sisältäen 7 % vastanneista. Sekakäyttäjät olivat tyypillisesti käyttäneet kannabista ja muita laittomia huumeita enemmän kuin 10 kertaa.

Kannabiksen testajat olivat muihin ryhmiin verrattuna sosiaalisesti sopeutuneempia yhteiskuntaan. Kannabiksen testajilla oli matalampi riski luvattomille poissaoloille koulusta, kokivat tyytyväisyyttä menestykseensä koulussa, heillä oli päihteettömiä ystäviä sekä vanhempien valvontaa. Kannabiksen käyttäjät sekä kannabinoidien käyttäjät erosivat toisistaan siten, että kannabinoidien käyttäjät olivat käyttäneet laittomia huumeita yli 10 kertaa sekä suurempi jakauma kannabinoidien käyttäjistä olivat naisia. Molemmissa ryhmissä oli vähäistä muiden laittomien huumeiden käyttö kuin kannabiksen. Muihin ryhmiin verrattuna sekakäyttäjät aloittivat huumeiden käytön nuoremmalla iällä. Sekakäyttäjät raportoivat myös ikäistensä keskuudessa olevan enemmän

laittomien huumeiden sekä rauhoittavien käyttöä. Sekakäyttäjillä oli myös enemmän sosiaalista haittaa kuten lintsaamista, koulu tyytymättömyyttä sekä vähemmän vanhempien valvontaa. Tutkimus vahvisti oletusta, että kannabiksen kokeilu on osaltaan normaalia ruotsalaisten nuorten keskuudessa eikä sitä koeta poikkeavana käytöksenä yhteiskunnassa. (Karlsson, Ekendahl, Månsson & Raninen 2018.)

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa aiemmin tuotetun tiedon avulla mitä tiedetään nuorten huumeiden kokeilukäytöstä ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Valituista tutkimuksista (liite 1) lähes kaikki oli tehty haastattelujen ja kyselylomakkeiden avulla. Mukana oli niin laadullisia kuin määrällisiä tutkimuksia. Olimme määritelleet nuorten yläikärajaksi alle 29-vuotta. Emme määritelleet alaikärajaa, sillä koimme hankalaksi rajata tulokset niin tarkasti. Tutkimuksissa nuorimmat vastaajat olivat 12-vuotiaita.

Nuoren suhteella ikäisiinsä on yhteys huumeiden käyttöön. Ystävien huume- ja alkoholimyönteisyys lisää riskiä nuorten huumeiden ja alkoholin käytölle. (Zapolski, Clifton, Banks, Hershberger & Aalsma 2019.) Ruotsissa nuorten keskuudessa ei ole enää tavatonta tai yhteiskunnallisesti poikkeavaa olla kokeillut kannabista elämänsä aikana. (Karlsson, Ekendahl, Månsson & Raninen 2018.) Pidämme Ruotsia ja Suomea keskenään verrattavissa olevina maina sillä molemmissa maissa toteutetaan nollatoleranssia huumeiden käyttöön. Suomalaisissa kyselyissä kannabiksen kokeileminen on myös ollut kasvussa viimeisten vuosikymmenten aikana. Koemme huolestuttavana ilmiönä nuorten sallivampaa asennoitumista kannabiksen käyttöön ja sen mahdollisista vaikutuksista tulevaisuudessa. Palamar, Griffin-Tomas ja Kamboukos 2015 toteavat tutkimuksessaan, että kannabiksen säännöllinen käyttö lisää muiden laittomien huumeiden kokeilun riskiä.

Raittius ja tupakoimattomuus laskee olennaisesti riskiä huumeiden käytölle. Päihteiden kokeiluun sekä käyttöön vaikuttaa eniten ryhmäpaine, epäsuotuisat tapahtumat elämässä sekä päihdeongelma perheessä. Nuorten mukaan sisäisten tekijöiden kuten terveys, itsekontrolli sekä itsetunto suojaavat huumeiden käytöltä. Nuoret mainitsevat päihteiden käytöltä suojaavina tekijöinä vahvan vanhemmuuden, uskonnon, päihdeettömät ystävät, hyvän asuinalueen sekä ennaltaehkäisevän mainonnan, kuten varoitustarrat. (Loffredo, Boulos, Saleh, Jillson, Garas, Loza, Samuel, Shaker, Ostrowski & Amr 2015.) Hyvän

itsetunnon omaavilla nuorilla on pienempi riski huumausaineiden käytölle, kun taas huonon itsetunnon omaavat nuoret ovat suuremmassa riskissä. Heikentävinä tekijöinä ovat nuoren käsitys itsestään aggressiivisena, vanhempien matala koulutustaso sekä perheen sisäiset vuorovaikutusongelmat. Nuoren tyytymättömyys koulumenestykseen sekä vähäiset akateemiset saavutukset laskevat myös itsetuntoa. (Sultan & Meral 2018.) Kiusatuksi joutuminen vaikuttaa nuoren itsetuntoa heikentävästi. Kiusaaminen lisää riskiä masennukselle ja ahdistukselle. Uskontoon kuulumisen ja uskonnollisiin tapahtumiin osallistuminen vähentää kiusatuksi joutuneiden nuorten huumeiden käytön riskiä. Kiusatuksi tulleet nuoret kokevat saavansa sosiaalista tukea ja hyväksyntää uskonnollisissa tapahtumissa, mikä auttaa heitä paremmin selviytymään negatiivisista kokemuksistaan. Uskonnollisissa tapahtumissa huumeiden käyttö ei ole sosiaalisesti hyväksyttyä. Tapahtumat ovat usein aikuisten valvonnan alaisina, mikä omalta osaltaan vähentää huumeiden käyttöä sekä muuta sosiaalisesti poikkeavaa käytöstä. (Hong, Dong, Russ, Johns, ja Voisin 2019.)

Nuoren koulutuksen voidaan nähdä vaikuttavan päihteiden käyttöön. Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevan riski huumeiden kokeilemiseen on noin 50 % suurempi kuin lukiolaisten. Säännöllinen tupakointi ja humalahakuinen alkoholin käyttö on selvästi suurempaa ammattiin opiskelevilla. Alkoholin lisääntyneellä käytöllä sekä humalajuomisella nähdään olevan vahva yhteys huumeiden käyttöön. Vanhempien korkea koulutustaso nostaa nuorten huumeiden kokeilun riskiä. Korkea koulutus nostaa tulotasoa, joka voi näkyä nuoren suuremmassa rahamäärässä. Toisaalta vanhempien korkea koulutus laskee nuorten päivittäisen tupakoinnin ja humalahakuisen juomisen riskiä. Vanhempien työttömyys lisää nuoren huumeiden käytön riskiä. Vanhempien tupakoinnilla ei näytä olevan yhteyttä nuorten huumeiden kokeiluun. (Mäki & Ruokolainen 2015.)

Perheateriointi on keino saada nuori ateriat-aikaan kotiin, jolloin vanhempien valvonta lisääntyy (Mure, Konu, Kivimäki, Koivisto & Joronen 2014.) Useammassa tutkimuksessa nostetaan esiin vahva vanhemmuus. Ymmärsimme vahvan vanhemmuuden olevan osaltaan vanhempien tai toisten aikuisten valvontaa. Pidämmekin tätä tärkeänä huomiona ja keinona ennaltaehkäistä

huumeiden käyttöä nuorilla. Suurissa kaupungeissa on nuorille suunnattu erilaisia vapaa-ajanviettopaikkoja, joissa on yleensä aikuisten valvonta toteutettu nuoriso-ohjaajien toimesta. Tämä kuitenkin asettaa syrjäseudulla asuvat nuoret eriarvoiseen asemaan, joilla ei ole yhtä monipuolisia aikuisten valvomia vapaa-ajanviettopaikkoja. Vanhempien toimeentulo-ongelmat vähensivät perheruokailuja (Mure, Konu, Kivimäki, Koivisto & Joronen 2014.) sekä lisäsivät riskiä nuorten huumeiden käytölle. Uskomme toimeentulon myös heijastuvan nuorten mahdollisuuksiin harrastaa maksullisia harrastuksia. Vanhempien toimeentulo vaikutti myös perheen asuinalueeseen, jolla nähtiin olevan vaikutus huumeiden käyttöön. (Loffredo, Boulos, Saleh, Jillson, Garas, Loza, Samuel, Shaker, Ostrowski & Amr 2015.) Koimme tutkimuksissa esiin nousseilla huonoilla asuinalueilla tarkoitettavan "ghetto" alueita. Koimme kuitenkin, että Suomessa ei kyseistä ilmiötä tavata samassa mittakaavassa, kuin tutkimuksissa. Nuorten asuinalueella on kuitenkin suomessakin merkitystä esimerkiksi vapaa-ajanviettokeinojen suhteen.

Myöhäisempi nukkumaanmeno ennakoi suurempaa alkoholin kulutusta sekä lisää riskiä kannabiksen käyttöön, mutta ei ennakoi alkoholin ongelmakäyttöä vuoden seurannassa. Lyhyet yöunet arkisin lisäävät riskiä alkoholin suurkulutukseen sekä kannabiksen käyttämiseen. Huono unenlaatu ennakoi suurempaa riskiä kannabiksen käyttöön, mutta ei alkoholin suurkuluttamiseen. (Hasler, Franzen, Zambotti, Prouty, Brown & Co. 2018.) Koimme vanhemmuuden nousevan nukkumisessa nousevan isompaan rooliin. Vanhemmat ovat vastuussa pienten lasten tarvittavasta unenmäärästä. Kuitenkin nuorten nukkumaanmeno saattaa olla hankalampi valvoa ja nuoren muuttaessa pois kotoa jatko-opiskeluiden perässä unen määrä ja laatu voi huonontua ilman vanhempien valvontaa, ellei nuori itse ole sisäistänyt tarvittavaa unirytmää.

Opinnäytetyötä tehdessä saimme uutta tietoa nuorten huumeiden käytöstä. Opinnäytetyö antaa vastauksen kysymykseen: Mitkä tekijät vaikuttavat nuorten huumeiden kokeiluun. Tuloksissa käy ilmi, että monet nuorten huumeiden kokeiluun vaikuttavat tekijät voivat toimia sekä ennaltaehkäisevänä, että riskitekijänä. Työssämme jaottelimme tutkimuksia ennaltaehkäiseviin tekijöihin sekä riskitekijöihin. Jaottelu tehtiin samalta kantilta, miten tutkimuksessa on asiaa tarkasteltu. Ennen opinnäytetyötä toivoimme saavamme tutkimuksia,

jotka olivat verrattavissa Suomeen. Työn edetessä huomasimme kuitenkin, että nuorten huumeiden käytöllä on paljon universaaleja teemoja, joita pystyy vertaamaan niin suomeen kuin muihin maihinkin.

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on määritellyt hyvän käytännön mukaiset toimintatavat tutkimuksia tehdessä. Tutkimuksessa tulee noudattaa rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta, tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Tutkimukseen sovelletaan tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Tuloksia julkaistaessa noudatetaan avoimuutta ja vastuullista tiedeviestintää. Tutkimuksessa tulee kunnioittaa muiden tutkijoiden tekemään työtä ja viitata niihin asianmukaisella tavalla. Tutkimus tulee suunnitella, toteuttaa ja raportoida sekä tallentaa tietoaineistot asetettujen tieteellisen tutkimuksen vaatimusten edellyttämällä tavalla. Tutkimuksiin vaaditaan tutkimuslupa, joka on tietyillä aloilla ennakkoon arvioitu. Ennen tutkimuksen aloittamista tulee sopia niin työnantajan, vastuullisen tutkijan kuin ryhmän jäsenten - oikeudet, tekijää koskevat periaatteet, vastuut ja velvollisuudet sekä aineistojen säilyttämistä ja käyttöoikeuksia koskevat kysymykset kaikkien osapuolten hyväksymällä tavalla. Merkitykselliset sidonnaisuudet sekä rahoituslähteet tulee ilmoittaa asianosaille ja tutkimukseen osallistuville sekä raportoida ne asianmukaisesti. Jokainen tutkimusryhmän jäsen on velvollinen noudattamaan hyvän tieteellisen käytännön mukaisia sääntöjä.

Opinnäytetyötä tehdessämme käytimme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan toimintatapoja tukena opinnäytetyössämme soveltuvin osin. Tutkimustuloksia tarkastellessamme pyrimme huolellisuuteen ja tarkkuuteen. Raportoimme opinnäytetyössämme käytettyjen tutkimusten tuloksia rehellisesti. Opinnäytetyömme on suunniteltu ja se kuuluu sairaanhoitaja koulutukseen. Työmme on tehty Tampereen ammattikorkeakoulun opinnäytetyö prosessin mukaisesti ja olemme viitanneet tutkimuksiin ja julkaisuihin raportointiohjeiden mukaisesti. Opinnäytetyöhömme haimme tutkimusluvan Tampereen ammattikorkeakoululta. Opinnäytetyön tilaajana toimi Tampereen

ammattikorkeakoulu ja alkuvaiheessa sovittiin opinnäytetyön oikeuksista, opinnäytetyön tekijöitä koskevista velvoitteista sekä työn julkaisusta sekä säilyttämisestä. Tampereen ammattikorkeakoululla on käyttöoikeudet opinnäytetyöhömmme ja työstämme on nidottu versio Tampereen ammattikorkeakoulun kirjastossa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta. n.d)

Opinnäytetyömme aihe valikoitui oman kiinnostuksemme mukaan. Haimme opinnäytetyöhömmme laajasti tietoa eri tietokantoja apuna käyttäen. Opinnäytetyöhömmme pyrimme saamaan mahdollisimman luotettavaa tietoa aiheestamme. Käytimme luotettavia hoitotieteen tietokantoja ja tieteellisiä lähteitä lisätäksemme työmme luotettavuutta. Raportoimme tiedonhaun ja käytetyt hakusanat. Teimme laajat sisäänotto- sekä poissulkukriteerit. Kävimme eri hakukoneiden aineistoja läpi omilla tahoillamme. Opinnäytetyön koontia varten vertailimme valitsemiamme tutkimuksia ja sitä, onko aineistoissamme noussut esiin samankaltaisia teemoja.

Aineiston haussa vaikeudeksi osoittautui aineiston rajaaminen. Aiheesta on paljon tutkimustietoa ja hakujen tulokset olivat laajoja. Työssämme käytimme tiedonhaussa apuna kirjaston informaattikkoa. Työhömmme valikoitui mukaan 10 tutkimusta (liite 1). Valituissa tutkimuksissa oli 2 suomalaista sekä 8 ulkomaista tutkimusta.

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä on saanut kritiikkiä sen subjektiivisuuden vuoksi. (Kangasniemi, ym. 2013, 291–301).

Opinnäytetyössämme on kaksi tekijää, jonka uskomme lisäävän katsauksen objektiivisuutta. Omat ennakkoasenteemme, tiedot sekä mielenkiinnon kohteemme aiheesta voivat kuitenkin alitajuntaisesti olla vaikuttaneet valikoituneisiin tutkimuksiin, mikä heikentää opinnäytetyömme luotettavuutta.

Opinnäytetyössämme tutkimukset olivat keskenään erilaisia sekä maantieteellisesti eripuolilta. Tutkimuksista nousi esille yhteisiä teemoja sekä ilmiöitä eri tutkimusten välillä, mutta niiden perusteella ei voi tehdä suoria johtopäätöksiä nuorten huumeiden käytöstä. Tämän vuoksi opinnäytetyön edetessä tutkimuskysymys muovautui avoimeksi kysymykseksi. Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta rajoittavat myös analysoitujen tutkimustulosten

yksipuolinen ja valikoiva tarkastelu, keskittyminen tutkimusten sijaan tutkijoihin ja pysähtyminen nykytilanteeseen, jolloin tulevaisuuden tutkimuskohteet jäävät huomiotta. Myös kuvailun rakentaminen on suhteellisen subjektiivinen prosessi, minkä vuoksi eri tutkijat voivat päätyä samastakin aineistosta erilaisiin johtopäätöksiin. Johtopäätösten esittämisessä voi luotettavuutta puolestaan heikentää se, että tuotetusta tuloksesta esitetty valitun aineiston kritiikki ja tuotetut johtopäätökset eivät ole yhdenmukaisia tai samansuuntaisia. Yhtenä rajoittavana tekijänä sitä se, että väitteitä ei perustella riittävän perusteellisesti. (Kangasniemi, ym. 2013, 291–301)

6.3 Opinnäyteprosessin arviointi

Opinnäytetyön prosessi käynnistyi vuonna 2019 aiheen valinnalla. Pohdimme ensimmäiseksi millä metodilla haluaisimme tehdä työmme. Varsin nopeasti metodiksi valikoitui kirjallisuuskatsaus. Tarkemmin valitsimme narratiivisen eli kuvailevan kirjallisuuskatsauksen. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla meillä oli mahdollisuus luoda hyvä kokonaiskuva tutkittavaan aiheeseen. Kirjallisuuskatsaus sopi meille hyvin, koska pystyimme tekemään työtä etänä. Kirjallisuuskatsauksen rakenteen ymmärtäminen ja toteuttaminen tuntui haastavalta. Saatuaamme työtä pidemmälle aloimme hahmottamaan paremmin kirjallisuuskatsauksen rakennetta.

Valitsimme opinnäytetyön aiheeksi nuorten pähteiden kokeilukäytön. Valitsimme aiheen Tampereen ammattikorkeakoulun suosittamista aiheista. Opinnäytetyön tilaajana toimi Tampereen ammattikorkeakoulu. Aiheen valinta oli helppoa ja herätti kiinnostuksemme heti, sillä aihe oli ajankohtainen. Lähdimme pohtimaan näkökulmaa ja tutkimuskysymyksiä aiheeseen liittyen. Haasteena oli luoda tutkimuskysymys, joka vastaisi mahdollisimman laajasti ja tarkasti tutkittavaan aiheeseen. Tampereen ammattikorkeakoulun järjestämiä tiedonhakupajoja käytettiin hyväksi hakusanoja laadittaessa. Saimme niistä hyviä vinkkejä tiedonhakuun. Saimme myös apua opinnäytetyöohjaajaltamme. Pitkällisen pohdinnan jälkeen saimme tutkimuskysymyksen laadittua. Hakutuloksia saimme aluksi paljon, mutta riittävän tarkalla rajauksella hakutuloksia tuli kohtuullinen määrä. Tutkimuksissa käsiteltiin usein nuorten

päihteiden ongelmakäyttöä, minkä olimme rajanneet pois tutkimuskysymyksessämme. Löysimme myös tutkimuksia, joissa oli ongelmakäytön lisäksi pohdittu kokeilukäyttöä, jolloin pystyimme käyttämään hyväksi näitä tutkimuksia. Tutkimukset olivat pääosin ulkomaalaisia. Tutkimusten kääntäminen suomeksi oli aikaa vievää, sillä sanasto oli haastavaa. Käytimme laajasti erilaisia internetin käännössivustoja, mutta niistäkään ei aivan tarkkoja käännöksiä löytynyt.

Sisällönanalyysiin kului paljon aikaa, koska tuloksia oli vaikea jaotella eri yläluokkiin. Tämä johtui siitä, että tulokset olivat usein toistensa vastakohtia tai sopivat kahteen tai kolmeen eri kategoriaan.

6.4 Jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyön loppuvaiheessa maailmalla vallitsi koronavirus pandemia. Koronaviruksen vuoksi Suomessakin oli erilaisia rajoituksia sekä suosituksia. Tämä pysäytti monet nuorten ryhmäharrastukset, sosiaaliset tapahtumat sekä koulua käytiin etänä. Olisi tulevaisuudessa mielenkiintoista tutkia näkykö koronan vaikutus nuorten huumeiden käytössä.

LÄHTEET

Das, Salam, Arshad, Finkelstein & Bhutta. 2016. Interventions for Adolescent Substance Abuse: An Overview of Systematic Reviews. Luettu 13.12.2019.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5026681/>

Gattamorta, K., Varela, A., McCabe, B., Mena, M. & Santisteban, D. Psychiatric Symptoms, Parental Attachment, and Reasons for Use as Correlates of Heavy Substance Use Among Treatment-Seeking Hispanic Adolescents.
[Psychiatric Symptoms, Parental Attachment, and Reasons for Use as Correlates of Heavy Substance Use Among Treatment-Seeking Hispanic Adolescents \(nih.gov\)](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28111111/)

Hasler, B., Franzen, P., Zambotti, M., Prouty, D., Brown, S., Tapert, S., Pfefferbaum, A., Pohl, K., Sullivan, E., Bellis, M., Nagel, B., Baker, F., Colrain, i. & Clark, D. 2017. Eveningness and later sleep timig are associated with greater risk for alcohol and marijuana use in adolescence: Initial findings from NCANDA study. Alcohol Clin Exp Res.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5488322/>

Hong, J. S., Dong, H. K., Lee C. A., Russ, R., Johns, S. & Voisin, D., R. 2019. Peer victimization and illicit drug use among African American adolescents in Chicago: The Moderating Effects of religious affiliation. Journal of the Society for Social Work & Research. Volume 10, number 3.
[Peer Victimization and Illicit Drug Use Among African American Adolescents in Chicago: The Moderating Effects of Religious Affiliation | Journal of the Society for Social Work and Research: Vol 10, No 3 \(uchicago.edu\)](https://www.uchicago.edu/~socialwork/journal/vol10-no3-2019/peer-victimization-and-illicit-drug-use-among-african-american-adolescents-in-chicago-the-moderating-effects-of-religious-affiliation)

Huttunen, M. 2018. Päihde- ja huumeriippuvuus. Duodecim. Luettu 15.8.2019.
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00414

Huumausainelaki. (373/2008). Luettu 27.2.2020.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2008/20080543>

Huumeongelmaisen hoito. Käypä hoito -suositus. 2018 Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Päihdelääketieteen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2018. Luettu 17.11.2020. <https://www.kaypahoito.fi/hoi50041#K1>

Kangasniemi, M., Pietilä, A-M., Utriainen, K., Jääskeläinen, P., Ahonen, S-M. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. Hoitotiede 25(2013): 4, s.291–301. Luettu 20.2.2020.
<http://web.a.ebscohost.com.libproxy.tuni.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=f825f5bb-01c9-49dc-8207-6ce12b9e8f81%40sessionmgr4008>

Karjalainen, K., Hakkarainen, P. & Salasuo, M. 2019. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018. Tilastoraportti. Luettu 15.2.2020.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137660/Suomalaisten_huumeiden_k%C3%A4ytt%C3%B6_ja_huumeasenteet_2018_tilastoraportti.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Karlsson, P., Ekendahl, M., Månsson, J. & Raninen, J. 2018. Has illicit drug use become normalised in groups of Swedish youth? A latent class analysis of school survey data from 2012 to 2015.
[Has illicit drug use become normalised in groups of Swedish youth? A latent class analysis of school survey data from 2012 to 2015 - Patrik Karlsson, Mats Ekendahl, Josefin Månsson, Jonas Raninen, 2019 \(tuni.fi\)](https://www.tuni.fi/julkaisut/has-illicit-drug-use-become-normalised-in-groups-of-swedish-youth-a-latent-class-analysis-of-school-survey-data-from-2012-to-2015-patrik-karlsson-mats-ekendahl-josefin-man-sson-jonas-raninen-2019)

Ikonen, R., Ståhl, T., Kivimäki, H., Luopa, P., Matikka, A. & Helakorpi, S. 2019. Kouluterveyskysely 2017 ja 2019. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Luettu 13.12.2019.
https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset2?alue_0=87869&mittarit_0=200537&mittarit_1=199990&mittarit_2=200288&vuosi_0=v2017&kouluaste_0=161219#

Loffredo, C., Boulos, D., Saleh, D., Jillson, I., Garas, L., Samuel, P., Shaker, Y., Ostrowski, M-J. & Amr, S. 2015. Substance Use by Egyptian Youth: Current Patterns and Potential Avenues for Prevention. Substance Use & Misuse, 50:609-618.
<https://web-a-ebSCOhost-com.lib-proxy.tuni.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=0a76d305-2c52-4ba2-88ea-9054a1c82029%40sdc-v-sessmgr02>

Molinaro, S., Vicente, J., Benedetti, E., Cerrai, S., Colasante, E., Arpa, S., Chomynova, P., Kraus, L. & CO. 2020. ESPAD Report 2019.
http://www.espad.org/sites/espad.org/files/2020.3878_EN_04.pdf

Mure, K., Konu, A., Kivimäki, H., Koivisto, A-M. & Joronen, K. 2014. Perheateriöinnin yhteys 8.- ja 9.-luokkalaisten päihteidenkäyttöön. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2014:51 88-100
https://andor.tuni.fi/permalink/358FIN_TAMPO/1j3mh4m/alma9911186858005973

Nuorisolaki. (1285/2016). Luettu 12.2.2020.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Nuorten päihteiden käyttö Suomessa 1995–2015. ESPAD-tutkimusten tulokset. 2015. Huhtanen, P. Miekkala, M. Raitasalo, K-M. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Luettu 21.1.2020.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129809/URN_ISBN_978-952-302-572-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Palamar, J., Griffin-Tomas, M. & Kamboukos, D. 2015. Reasons for recent marijuana use in relation to use of other illicit drugs among high school seniors in

the United States. American Journal of Drug & Alcohol Abuse, 00952990, Jul2015, Vol. 41, Issue 4.

[Reasons for recent marijuana use in relation to use of other illicit drugs ...: EBSCOhost \(tuni.fi\)](#)

Ruokolainen, O. & Mäki, N. 2015. Koulutuksellinen asema ja päihteiden käyttö nuorilla: erot ammatillisessa oppilaitoksessa ja lukiossa opiskelevilla Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. Vol. 52 s.47–59.

[50759-Kirjoitus \(sisältäen ydinasiat, tiivistelmät & asiasanat\)-43362-1-10-20150428.pdf](#)

Sultan, U. & Meral, K. 2018. Substance Abuse in High School Students: Their Self-Efficacy to Avoid Substance Abuse and Related Factors. Journal of Psychiatry and Neurological Science; Istanbul Vol.31, 4:356-363.

<https://search-proquest-com.lib-proxy.tuni.fi/docview/2171163245/fulltext/FEAA7ED99CAD4E2BPQ/1?accountid=14242>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Hansaprint Oy. Vantaa.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. n.d. Hyvä tieteellinen käytäntö. Luettu 3.3.2020.

<https://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto>

Viialainen, R. (toim.), Marttunen, M., Huurre, T. & Strandholm, T. 2013. Nuorten mielenterveyshäiriöt. Opas nuorten parissa työskenteleville aikuisille. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Tampere. Luettu 2.2.2020.

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110484/THL_OPA025_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Zapolski, T., Clifton, R., Banks, D., Hershberger, A. & Aalsma, M. 2019. Family and Peer Influences on Substance Attitudes and Use among Juvenile Justice-Involved Youth. Journal of Child and Family Studies. 28:447–456.

[Family and Peer Influences on Substance Attitudes and Use among Juvenile Justice-Involved Youth - ProQuest \(tuni.fi\)](#)

LIITTEET

Liite 1. Valitut tutkimukset

Tekijät, tutkimus ja julkaisupaikka	Aineisto ja menetelmä	Tarkoitus /Tutkimuskysymykset	Keskeiset tulokset opinnäytetyön kannalta
1 Mure. K., Konu, A., Kivimäki, H., Koivisto, A-M. & Joronen, K. Perheaterioidinnin yhteys 8.- ja 9.-luokkalaisten päihteidenkäyttöön. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2014:51 88–100	Kouluterveyskyselyn aineisto vuosilta 2010–2011, 8.- ja 9.-luokkalaisten osalta. Kysely toteutetaan nimettömänä, opettajan ohjaamana luokkakyselyinä.	Kuvata suomalais-ten 8.- ja 9.-luokkalaisten nuorten päihteiden käytön ja perheaterioidinnin yleisyyttä sekä tutkia niiden välistä yhteyttä huomioiden tausta- ja perhetekijät	Perheaterian puuttuminen nosti mm. laittomien huumeiden kokeilun riskiä lähes kaksinkertaiseksi tytöillä ja pojilla
2 Ruokolainen, O. & Mäki, N. Koulutuksellinen asema ja päihteiden käyttö nuorilla: erot ammatillisessa oppilaitoksessa ja lukiossa opiskelevilla Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2015:52 47–59	Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) keräämää Kouluterveyskyselyä vuosilta 2010/2011. Yhdistetyt vuodet kattavat koko maan. Kysely toteutettiin opettajan ohjaamana luokkakyselyinä paperilomakkeella lukiolaisille huhtikuussa ja ammatillisissa oppilaitoksissa maaliskuussa.	1. Millaisia ovat erot lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien tupakoinnissa, humalajuomises-sa ja huumeiden kokeilussa?2. Mitkä tekijät selittävät tupakoinnin, humalajuomisen ja huumeiden kokeilun eroja? Ovatko nämä tekijät perheeseen	Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevan riski huumeiden kokeilemiseen oli noin 50 % suurempi kuin lukiolaisen. Vanhempien korkeakoulutus nosti nuoren huumeiden kokeilun riskiä. Humalajuomisen ja tupakoinnin yhteydet huumeiden

		liittyviä tekijöitä tai nuoren päihteiden käyttöön liittyviä tekijöitä?	kokeiluun olivat hyvin vahvat: humalahuomisen yhteys oli tupakointiakin vahvempi.	
3	Karlsson, P., Eken-dahl, M., Månsson, J. & Raninen, J. Has illicit drug use become normalised in groups of Swedish youth? A latent class analysis of school survey data from 2012 to 2015.	Tutkimuksen aineistona oli Ruotsissa vuosien 2012-2015 ESPAD 9 ja 11 luokkien kyselylomakkeiden vastaukset.	Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia, nuorten laittomien huumeidenkäyttäjien ominaisuuksia Ruotsissa, jossa huumeiden esiintyvyys on vähäistä ja huumeepolitiikassa keskitytään nollatoleranssiin	Sosiaalisen sopeutumisen vaikutus nuorten huumeidenkäytölle. Vastaajat jaoteltiin 4 ryhmään.
4	Palamar, J., Griffin-Tomas, M. & Kamboukos, D. Reasons for recent marijuana use in relation to use of other illicit drugs among high school seniors in the United States The American Journal of Drug and Alcohol Abuse, 2015; 41(4): 323–33	Tutkimuksen data kerättiin Monitoring the Future (MTF) Kyselystä. Kysely järjestetään vuosittain Yhdysvalloissa. Kysely tehtiin 48 osavaltiossa ja siihen osallistui julkisia ja yksityisiä lukioita yhteensä 130.	Tarkoitus selvittää kannabiksen käytön suhdetta muihin laittomiin huumeisiin.	Syy kannabiksen polttamiseen voi ennustaa muidenkin laittomien päihteiden kokeilua/käyttöä. (kokeilunhalu, oivallus, tylsyys)
5	Loffredo, C., Boulos, D. N., Saleh, D. A., Jillson, I. A., Garas, M., Loza, N.,	Tutkimukseen valittiin CARITAS.Egyptin avulla kaksi ryhmää Egyptin Cairosta ja Alexandriaasta. Ikähaarukka 12-14 ja 15- 8.	Kerätä tietoa Egyptiläisten nuorten huumeiden käytöstä. Nykyisiä	Nuoret käyttävät Egyptissä huumeita. Altistavimpia tekijöitä

<p><u>Samuel P., Shaker, Y. E., Ostrowski, M. J. & Amr, S.</u> Substance use by Egyptian youth: current patterns and potential avenues for prevention. <i>Substance Use & Misuse</i>, 50:609–618, 2015</p>	<p>Tutkimuksessa seurattiin nuoria 4 kuukauden ajan vuonna 2012. Tietoa kerättiin haastattelemalla nuoria.</p>	<p>toimintamalleja ja kartoittaa mahdollisia keinoja ennaltaehkäisyyn.</p>	<p>päihteiden käyttöön oli ryhmäpaine ystäviltä, vastoinkäymiset elämässä ja perheen sisäinen päihdeongelma. Suojaavia tekijöitä oli vahva vanhemmuus, uskonnollisuus, päihteetön ystävä. Nuoret olivat tietoisia huumeiden haitoista.</p>
<p>6 Peer victimization and illicit drug use among African American adolescents in Chicago: The Moderating Effects of religious affiliation. Hong, J. Dong, K. Lee, C-A. Russ, R. Johns, S. & Voisin, D. <i>Journal of the Society for Social Work & Research</i>. 2019.</p>	<p>Chigagolaiseen tutkimukseen osallistui 638 matalapalkkaista 12–22-vuotiasta afrikkalais-amerikkalaista nuorta (keski-ikä 15,8 vuotta. 54% naisia ja 46% miehiä). Kysely suoritettiin kouluissa, kirkkojen ja yhteisökeskusten tiloissa, jossa lomakkeet täytettiin.</p>	<p>Haluttiin selvittää kuinka uskontoon kuulumisen ja uskollisuuden palveluihin/taapahtumiin osallistuminen vaikuttaa nuorten laittomien huumeiden käyttöön.</p>	<p>Nuorilla, jotka ovat joutuneet ikäisensä uhriksi, oli suurempi riski käyttää laittomia huumeita. Nuoret, jotka ilmoittivat kuuluvansa johonkin uskontoon ja osallistui uskonnollisiin tapahtumiin, käyttivät vähemmän laittomia huumeita kuin muut nuoret. Osallistuminen rukoukseen tai meditaatioon sinänsä ei vaikuttanut vertaisarviointiin ja laittoman huumeiden käytön väliseen suhteeseen.</p>

7	Family and peer influences on substance attitudes and use among juvenile justice-involved youth. Zapolski, T. Clifton, R. Banks, D. Hersherberger, A. & Aalsma, M. Journal of Child and Family Studies.	Tutkimukseen valittiin 226 nuorta, jotka nuorisotuomioistuin oli lähettänyt psykologiseen arviointiin. Tutkimus tehtiin näiden haastatteluiden pohjalta. Nuoret olivat iältään 12-18-vuotiaita. Miehiä oli 81.9 %.	Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin sekä perheen että muiden läheisten ihmisten päihteiden käytön suoria ja epäsuoria vaikutuksia nuorten päihteidenkäyttöön (alkoholin ja laittomien huumeiden käyttö).	Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin sekä perheen että muiden läheisten ihmisten päihteiden käytön suoria ja epäsuoria vaikutuksia nuorten päihteidenkäyttöön (alkoholin ja laittomien huumeiden käyttö).
8	Hasler, B. Franzen, P. De Zambotti, M. Prouty, D. Brown, S. Eveningness and later sleep timing are associated with greater risk for alcohol and marijuana use in adolescence: Initial findings from the National consortium on alcohol and neurodevelopment in adolescence study. Alcoholism clinical and experimental research. 40:6. 19.4.2017.	Tutkimukseen osallistui 729 murrosikäistä (ikä 12-21 vuotta). Kysymyksissä kartoitettiin unen laatua, päiväuneliaisuutta ja unen kestoa). Lisäksi kartoitettiin alkoholin käyttöä ja kuluneen vuoden aikana kannabiksen käyttöä. Tutkimuksessa otettiin myös huomioon ikä, sukupuoli, rotu, etninen alkuperä, sosioekonominen asema ja psykiatriset ongelmat.	Tarkoituksena oli selvittää valvomisen ja myöhäisen nukkumaanmenon vaikutusta alkoholin ja kannabiksen käyttöön.	Iltana aktiivisuus sekä myöhemmän menon ajat ja lyhyempi viikonloppu unen kesto lähtötilanteessa ennustivat suurempaa alkoholinkäyttöä yhden vuoden seurannassa. Lisäksi huonompi unenlaatu ja lyhyemmät arkipäivän unen pituudet lähtötilanteessa ennustivat kumpikin suuremman todennäköisyyden käyttää kannabista vuoden seurannassa.
9	Gattamorta, K., Varela, A., McCabe, B., Mena, M. & Santisteban, D.	Tutkimus tehtiin 156 ensimmäisen ja toisenpolven latinalaisamerikkalaisille nuorille.	Tutkimuksen tarkoitus on saada tietoa nuorison	Huumeiden käytön riskiä lisää: Coping, sosiaaliset

<p>Psychiatric Symptoms, Parental Attachment, and Reasons for Use as Correlates of Heavy Substance Use Among Treatment-Seeking Hispanic Adolescents SUBSTANCE USE & MISUSE 2917. VOL. 52. NO. 3. 392-400.</p>	<p>(102 miestä ja 54 naista) ja heidän vanhemmilleen. Koehenkilöt olivat Juvenile Addictions Receiving Facility (JARF) hoidossa.</p>	<p>raskaasta päihteiden käytöstä, jotta päihteiden käytön syitä voidaan paremmin ymmärtää. Syiden ymmärtäminen helpottaisi ennaltaehkäisyä sekä hoitoa.</p>	<p>motiivit, positiiviset odotukset, ystävien ajanvietto tapa, selviytymiskeino negatiivisista tunteista, vihasta, turhautumisesta. Tutkimuksessa selvisi, että sopeutuminen valtaväestöön vähentää päihteiden käytön</p>
<p>10 Sub- stance Abuse in High School Students: Their Self-Efficacy to Avoid Substance Abuse and Related Factors Sultan, U & Meral, K. 2018. Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences 2018;31:356-363</p>	<p>Tutkimukseen kyselylomakkeeseen vastasi 22,632 oppilasta, 37 eri lukiosta. Lukiot sijaitsivat Sivasin alueella Turkissa. Tutkimuksen otantaan osallistui 911 oppilasta (485 naista ja 426 miestä). Otoksen kokoluokasta laskettiin käyttäen äärellisen populaationäytteenottoa. Tietoa kerättiin kyselylomakkeilla ja data-analyysissä käytettiin apuna taajuusjakaumaa, varianssi-analyysiä (ANOVA), oppilaiden T-testiä, Chi-neliötestiä, logistista regressioanalyysiä ja korrelaatioanalyysiä.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoitus oli auttaa kehittämään keinoja ennaltaehkäistä nuorten huumeongelmia.</p>	<p>Tutkimuksessa huomattiin, että 17-vuotiaat tai vanhemmat joilla oli terveysongelmaa, opiskelivat ammattikoulussa, vanhemmat eronneet, kuvailivat itseä aggressiivisina, joiden vanhemmat eivät olleet korkeasti koulutautuneita, joilla oli perheensisäisiä vuorovaikutusongelmia, eivät olleet tyytyväisiä koulumenestykseensä ja joilla oli</p>

		matalat akateemiset tavoitteet omivat heikon itsetunnon, mikä tutkimuksen mukaan altistaa päihteiden ongelmakäyttöle.
--	--	---